

4 – Komaj izvaljen mladič in eno še neizvaljeno jajce (8. 6. 87 – 9. gnezdo)

5. Just hatched young and another unhatched egg (June 8th, 1987 – 9th nest)

10. Ogroženost

Čopasti ponirek na ribnikih v Račah ni ogrožen, je pa v stalni nevarnosti. Ogrožajo ga tako ribiči, ki uničujejo gnezda, kot lovci, ki z izgovorom, »da mu je priletel pred šibre«, še vedno streljajo zaščitene in že tako redke ptiče, s tem pa tudi čopastega ponirka.

Veliko nevarnost predstavlja tudi praznjenje ribnika, ki bi lahko bilo med gnezditveno sezono, čeprav se to do sedaj na srečo še ni zgodilo.

Literatura:

ŠTUMBERGER, B. (1981): Razširjenost in pojavljanje čopastega ponirka *Podiceps cristatus* v Slovenskih goricah in na Ptujskem polju. *Acrocephalus* 2, št. 8–9, str. 29–35.

Summary

The author studied the breeding biology of the Great crested Grebe on the ponds of Rače near Maribor, where this bird breeds in small colonies. In 1986 he studied 7, in 1987 11 and in 1988 4 nests containing eggs and the youngs. 18 nests were heaped, while 4 were flat. 63 eggs grossly differed among each other in their colour and shape. The youngs kept returning to the nests for a while, although not only at night but in the daytime as well. The Great crested Grebe leaves the ponds of Rače in November and returns there in the second half of March.

Milan Vogrin, Hotinja vas 164/a, 62312 Orehova vas

Kooperativno obrambno vedenje črnih lisk *Fulica atra* v jati Joint defensive behaviour of flock of Coots *Fulica atra*

IZTOK ŠKORNIK

Vedenje ptic v jati je pri različnih prežimajočih vrstah različno, pravimo da je vrstno specifično.

Pri črni liski *Fulica atra* je opaziti občasno izražanje intraspecifične nestrpnosti, ki osebkom zagotavlja prostorski individualizem, mesto v hierarhiji jate in izbor stalnega ali občasnega partnerja. Taki napadi so v primerjavi z napadi v času gnezditve redki, vendar se njihova intenziteta večja do časa, ko jata razpade.

Večje in manjše skupine lisk, ki sestavljajo jato, se večinoma zadržujejo na bolj ali manj odprtih vodnih površinah, obraščenih z gosto obrežno vegetacijo. Ob nastopu nevarnosti (plenilec iz zraka) se jata po kratkem opozorilnem živžgu umakne proti obraslim bregovom, ali pa se odloči za krajši polet. Nekateri osebki se v nevarnosti potopijo pod vodo.

Nadvse nenavadno vedenje lisk sem opazoval 29. 1. 1985 v Škocjanskem zatoku. Jato,

ki je štela 800 osebkov, je preletela samica pepelastega lunja *Circus cyaneus* in med liskami povzročila paniko. Liske so se pričele tiščati v krog, tako da je nastala tesna gneča, ob tem pa so plezale druga po drugi in zamahovale s perutmi po vodi. Dogodek sem zabeležil s fotografskim aparatom, kljub 300 mm teleobjektivu pa na fotografiji dogodka ni posebno dobro videti.

Pojav skupinskega sodelovanja pri obrambi črnih lisk sem zasledil v knjigi »Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa« Stanleeya Crampa, kjer avtorji opazovanj (Turner 1924, Lord 1955, Wendland 1937, Kornowski 1957 in Fjeldsa 1977), navajajo skupinsko obrambo lisk ob pojavu večjih zračnih predatorjev, kot so galebi iz rodu *Larus* in ujede. Po njihovih navedbah se ob nevarnosti liske strnejo (»tight pack formed«), če pa se predator nevarno približa jati, prično skoraj vsi osebki v jati čofotati po vodi.

Ob opazovanju dogodka sta sami po sebi zanimivi dve vprašanji:

1. Ali je dogodek, ki sem ga opazoval v Škocjanskem zatoku, obramba, ki jo navajajo zgoraj omenjeni avtorji, ali pa je to povsem nov način obrambe?

Kaj je tisto, kar predatorja odvrne od »zle namere«?

Če bi poskušali odgovoriti na prvo vprašanje, je možno, da so avtorji poimenovali čofotanje za dogodek, ki sem ga bil opazoval sam, ali pa so povzpenjanje enih osebkov na druge kratkomalo spregledali, kar pa je malo verjetno, saj je to, če opazujemo z daljnogledom, dovolj očitno.

Če pa poskusim razložiti, kaj je plenilca odvrnilo od svoje namere, ne morem mimo tega, da ne bi pomislil na dvoje razlag:

a) Plenilcu je izbira plana otežena, saj deluje strnjena jata kot nekakšna celota.

b) »Čofotanje« in ob tem spremljajoči pojavi na vodi preplašijo plenilca.

Ali je v Škocjanskem primeru šlo za še neopisani mehanizem obrambnega vedenja lisk v jati, težko zatrdim, saj je to po samo

enem opazovanem dogodku nemogoče trditi, vsekakor pa je šlo za obrambni mehanizem, pri katerem sodelujejo vsi osebki v jati.

Literatura

CRAMP S. & SIMONS K. E. L.: Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Oxford: 599–610.

Summary

On January 1st, 1985 the author witnessed, in the Škocjan Bay at Koper, a very unusual behaviour of Coots. When a female Hen-Harrier flew over them they began to huddle together, climb all over each other and flap with their wings on the water. Since the author has not found any description of birds climbing upon each other in similar situations, he presumes that the observed behaviour has not been recorded anywhere so far.

Iztok Škornik, Krožna 10, 66000 Koper

